

Motion till riksdagen 2019/20:1222

av **Isak From och Åsa Karlsson (båda S)**

Hanteringen av infekterade målkonflikter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ansvariga myndigheter ska ta ett större ansvar att hantera infekterade markkonflikter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En gruva eller en stor vindkraftpark kan innebära hundratals jobb i krympande samhällen i glesbygden. Men mot arbetstillfällena och suget efter mineraler och energi ställs förstörda naturvärden och risken att andra värden går om intet.

Utan energi och mineraler blir det varken ny infrastruktur, mobiltelefoner eller annat vi tar för givet i vårt vardagliga liv. Svensk lagstiftning är tydlig med att mineraler ska prioriteras. Sedan ska det ske på ett schysst sätt. Vi har en stark miljölagstiftning och företagen har ett starkt miljöarbete. Men känslorna svallar och inte sällan kommer andra intressen i kläm. Det behövs en ny dialogprocess. Berörda parter måste prata med varandra, inte om varandra.

Aldrig tidigare har regeringen tvingats avgöra en konflikt om mark där så mycket stått på spel. I Skåne på Österlen förs en infekterad debatt mellan tillgången på naturskön jordbruksmark eller plats för utvinning av batterimetallen vanadin. Hos ett brittiskt gruvbolag är förhoppningarna stora, men hittills har alla prospektörer i det skånska landskapet mötts av hårdnackat motstånd. I Jokkmokk möts den planerade Kallakgruvan står striden mellan naturintresset och renskötseln.

Jokkmokk och kommuninvånarna är delade i frågan. Gruvnäringen har dåligt rykte, bland annat efter haveriet i Rönnbäcken i Storumans kommun och i början av Kallakprocessen gjorde Beowulf uttalanden som spädde på skepsisen, men bolaget har arbetat vidare och enligt egna uppgifter redan investerat nära 80 miljoner kronor i projektet.

Kommunen har dock inget med beslutet av en gruva att göra, det är myndigheter som beslutar om sånt. De centrala myndighetsaktörerna när det gäller gruvtillstånd (så kallat bearbetningstillstånd) är länsstyrelsen och Bergsstaten (en del av Sveriges

geologiska undersökning (SGU)). De har inte kunnat komma överens om Kallak. Senast i oktober 2017 sade Länsstyrelsen i Norrbotten nej med hänvisning till rennärningen.

Nu ligger avgörandet – ja eller nej till en gruva – på regeringens bord.

och kan vara den utlösande faktorn som får hela frågan om samernas rättigheter att explodera. Nu måste regeringen välja sida.

Det krävs en ökad förståelse mellan stad och land och nord och syd. Känslan av att den här delen av landet har utsatts för kolonialpolitik har alltid funnits och finns fortfarande. Och det blir ohållbart i längden oavsett om vi talar om en gruva på jordbruksmark eller om en gruva i Sapmi behövs och kommer det att behövas metoder för att nå framgång i svårt konfliktfyllda samtal.

Oavsett om det blir en gruva, vindkraftpark eller nåt annat så ska lokalsamhället fungera, därför måste större vikt läggas på dialogen. Vikten av dialog kan inte underskattas. Olika aktörer och intressen kommer inte att hålla med dig, vi kan tycka att du har fel. Men om parterna lär sig respektera den andres synpunkter, lär känna den andres verklighet, är förutsägingar för framgång i dialogen större.

I Norra Sveriges inland finns – trots att det är glest befolkat – mängder av näringar som gör anspråk på mark och ställs mot varandra: gruvnäring, skogsbruk, jordbruk, vindkraft, vattenkraft, turistnäring och biltestverksamhet. Sist men inte minst finns det en sameby som har att samråda och leva tillsammans med alla andra näringar.

Insatser för att föra dialoger framåt har gjorts av till exempel föreningen Georange, som är en samordnande intresseorganisation med huvudsaklig uppgift att bredda synen på samhälls- och näringslivsutveckling kring markanvändning för gruv- och mineralindustrin samt att skapa förutsättningar för utveckling av nya och befintliga företag.

Regeringen borde överväga att föreningar som till exempel Georange i samverkan med berörda myndigheter som SGU, Naturvårdsverket och Sametinget fick ett förtydligt uppdrag från staten att utveckla metoder för att i lokalsamhället hantera infekterade markkonfliktfrågor.

Isak From (S)

Åsa Karlsson (S)